

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Pablo escribe a Timoteo

1 Nutscö e Pablo rí pen'c'e ne carta. O juancügö e Cristo Jesús rá c'jagö apóstole rá zopjü yo nte. O mandazü Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji rá zopcjöji a cjanu. Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo o ã ñevgueji libre, nguec'ua rí pãrãgöji rá salvagöji. ²Nu'tsc'e Timoteo rí pen'c'e ne carta. Rí cja'c'ö nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'ö. Na ngueje 'ma ró zo'c'ö, xo í ñench'e in mü'bü e Jesucristo. Rí ötcö Mizhocjimi c'ín Tataji ra nu'ü na jo, 'ñe ra juen'tsc'e, ngue c'ua ra mäjä in mü'bügue, dya pje rí mbeñe. Je xo rgá ötcö a cjanu e Jesucristo c'ín Jmugöji.

Advertencia contra enseñanzas falsas

^{3,4}Mizhocjimi ne'e c'ü rá ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Pero cãrã a Efeso c'o nan'ño ga jizhi. Mamaji ja ma cja c'o ín mboxatitagöji, pero xe jü's'üji jña c'o dya t'opjü cja o jña Mizhocjimi. Nguec'ua c'o nte c'o ärä c'ü mama c'o xöpüte, me söji o jña pje ne ra mama c'o jña, y dya sö ra mbãrãji na jo Mizhocjimi. Y dya ench'e o mü'büji e Jesucristo.

Nguec'ua 'ma ró magö a Macedonia, ró xi'tsc'ö í tsejme a Efeso. Ró xi'tsc'ö rvi zopjü yo nan'ño ga xöpüte, rvi xipjiji c'ü dya cja ro xöpüji a cjanu yo nte, 'ñe dya cja ro mbezheji c'o me mamaji. Y rí xi'tsc'ö dya na yeje, rí zopcjeji c'ü dya cja ra xöpüji a cjanu.

⁵Ni jyodü rá unü ín mü'büji rá cjaji c'o na jo, 'ñe rá creoji Mizhocjimi co texe ín mü'büji. 'Ma ga cjanu, ra sö rá s'iyaji yo nín minteji, 'ñe rá ne'eji Mizhocjimi.

⁶Pero bübü c'o dya ne o mü'bü ra tsja c'o na jo. Dya ätäji na jo Mizhocjimi. Nguec'ua ya xögüji cja c'e 'ñiji c'ü na jo, me mamaji jña c'o dya pje ni muvi. ⁷Ne anguezeji ra xöpüji yo nte ja ga cja c'ü o ley Mizhocjimi; me xipjiji: “Je ga cjava ne ley”, embeji. Pero dya pãrã c'o xöpüte ja ga cja c'e ley, ni xo pãrãji c'o jña c'o mamaji.

⁸Bueno, rí pãrãgöji c'ü me na jo c'ü o ley Mizhocjimi. Pero ni jyodü rá unüji na jo ngüenda pje vi ch'acöji c'ü. ⁹C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, dya ngue para c'o ätä Mizhocjimi c'o cja na jo; ngue para c'o dya ne ra dyärã, ngue c'ua ra unüji ngüenda c'ü na s'o cjaji.

C'ü o ley Mizhocjimi ngue para c'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja na s'o. Xo ngue para c'o dya sü Mizhocjimi c'o me yönbü o jña'a. C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, xo ngue para c'o pärã nu tata 'ñe nu nana, xo 'ñe c'o pöt'üte. ¹⁰Xo 'ñe c'o tsājã o ndixü, 'ñe c'o ndixü c'o tsājã o bëzo. Xo 'ñe c'o dya be chjüntü c'o cja na s'o. C'ü vi ch'acöji c'ü o ley Mizhocjimi, xo ngue para c'o obütsjëvi nín mibëzovi, 'ñe c'o pönü nu minteji para ra tsjapüji o mbëpjiji, 'ñe c'o mbëchjine, 'ñe c'o nädã Mizhocjimi y mamaji c'o dya cjuana. Xo ngue para c'o pje nde cja, c'o dya ätä o jña Mizhocjimi c'ü me na jo. ¹¹Mizhocjimi o juancügö rá zopjü yo nte rá xipjiji ja ga cja angueze me na nojo 'ñe me na jo.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹²E Cristo Jesús c'ín Jmugöji, ngue c'ü o dyacö ja rgá zopjü a cjanu yo nte. Nuc'ü, rí unügö 'na pöjö na ngueje mi pärã angueze c'ü ro ätcö, nguec'ua va juancü rí pëpigö c'ü. ¹³O juancü zö na s'o mi c jagö 'ma ot'ü. Mi sadügö e Jesucristo. Y mi c japü ra sufre c'o ätpã o jña c'ü; mi c japcö ma nozgö, dya mi juentsegö anguezeji. Pero o juentsque e Jesucristo, na ngue dya be mi ench'e ín mü'bügö c'ü, dya mi pärãgö pje pjëzhi angueze. Nguec'ua mi pëzhgö ma jo c'o mi c jagö. ¹⁴O nugü na jo Mizhocjimi o perdonaozü texe c'o na s'o. Nguec'ua rí ench'e ín mü'bü e Cristo Jesús nguec'ua rí s'iyagö dya yo nte.

¹⁵Bübü 'na jña c'ü na cjuana c'ü ni jyodü ra creo yo nte. Je ga cjava

ne jña: “O ëjë e Cristo Jesús cja ne xoñijömü, o ëjë para o ë jocüzü ín mü'büji nutscöji rí caji c'o na s'o.” Texe cja yo nte, nutscö xenda ma s'ozgö. ¹⁶Zö me ma s'o mi c jagö, pero e Jesucristo o mezhe va mbësquigö paciencia o juentscö a cjanu, ngue c'ua c'o cjë c'o ra ëjë, ra unü ngüenda yo nte c'ü me pë's'i paciencia e Cristo ga juentsëji. Nguec'ua ra 'ñench'e o mü'büji c'ü, ra ch'unü c'ü rguí bübütojji. ¹⁷Mizhocjimi nunca ra nguarü rgá manda. Zö ya rguí nguins'i ne xoñijömü, pero Mizhocjimi ra bübütjo para siempre. Dya sö rá jandagöji. Dya cjó bübü c'ü ri pärã nza cja angueze; ojtjo xe 'na Mizhocjimi. Nguec'ua ni jyodü rá sügöji c'ü, y rá mamaji c'ü me na nojo. Nunca rá jëziji rga ma't'üji. Amén.

¹⁸Nu'tsc'e Timoteo ín ch'itsc'ö, 'ma dya be mi pëpque Mizhocjimi, bübü o cjuarma c'o o pätpã Mizhocjimi va mamaji c'ü rí pëpque na jo c'ü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö dya, rí pëpcje na jo cja Mizhocjimi, ja c'o nzi ga tsja na jo o chü 'na tropa ga mbëpi c'ü nu gobierno. ¹⁹I 'ñench'e ín mü'bü e Jesucristo; dya rí jyëzi. Y rí tsja c'o in pärãgue c'o na jo. Bübü c'o mi pärã pje pjëzhi c'o na jo, pero go ne go tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua o s'odü o mü'büji, dya cja ejmeji e Jesucristo. ²⁰Nza cja e Himeneo 'ñe e Alejandro. Ró xipji c'o cjuarma o pjongüji anguezevi cja c'o cjuarma. Ngue c'ua ra sö e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü ra sufrevi. Xa'ma ra nzhogü o mü'büvi, dya cja ra tsjavi c'o na s'o. Na ngue 'ma cjó c'o ra tsja a cjanu, nu'ma,

cja c'ü na s'o, chjëntjui c'ü ro zadü Mizhocjimi.

Instrucciones sobre la oración

2 Nu'tsc'e Timoteo, rá xi'tsc'ö c'ü xenda ni jyodü rí xipcje texe yo cjuarma. Ni jyodü ra chëzhji a jmi Mizhocjimi ra dyötüji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. Y ra unüji 'na pöjö. 'Ma rí dyötüji Mizhocjimi, dyötpüji texe yo nte. ²Rí dyötpüji Mizhocjimi yo gobierno 'ñe texe yo pjëzhi na nojo, ngue c'ua rá mimiji na jo, rá cãrãji paz. Y ngue c'ua rá sÿji Mizhocjimi, 'ñe rá mimiji na jo cja yo nte. ³Mizhocjimi ne ra salvazüji rí nteji ra jocüzü ín mü'büji. Nguec'ua 'ma rá ötpöji texe yo nte, na jo 'ma, y ra mäjä 'ma angueze. ⁴Na ngue ne'e angueze ra jogü o mü'bü texe yo nte, ra mbãrãji c'ü na cjuana. ⁵Na ngue 'natjo Mizhocjimi. Xo 'natjo c'ü ñacöji cja jmi Mizhocjimi; ngueje e Jesucristo. Nuc'ü, Mizhocjimi c'ü, pero xo nte. ⁶Nuc'ü, o ne o pätcöji va ndü va ngötcüji c'o na s'o. O 'ñe ndü e Jesús 'ma o zädä c'o pa c'o vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua rá unüji ngüenda c'ü ne Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre rí texeji. ⁷Mizhocjimi o juancü rá cjangö apóstole rá zopjü yo nte rá xipjiji ja ga s'iyazüji c'ü. Pãtcö ín mü'bü e Cristo c'ü dya bëchjine yo rí mangö c'ü o juancü Mizhocjimi; na cjuana. O juancü rá xöptü yo dya menzumü a Israel, ngue c'ua ra mbãrãji c'ü na cjuana, ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo.

⁸Rí xi'tsc'ö, texe c'ua ja jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo bëzo ra dyötüji Mizhocjimi. 'Ma neji c'ü ra tsja Mizhocjimi ra dyätãji, ni jyodü

ra tsjaji c'o na jo. 'Ma nzhãnt'ã na ötüji Mizhocjimi, ri 'natjo o pjeñeji, dya cjó ra sjëya na ngue c'ü vi tsja na s'o 'na nu cjuarmaji. ⁹Yo hermana, rí xipjiji c'ü dya ra jyodüji c'ü rguí jñetse rrü zöji cja yo nte. Bübü o ndixü c'o je'e o bitu c'o dya ni jyodü ra jye'eji. Cjapüji me rrü zö o ñi'lji. Me teveji o tjeve de oro 'ñe de plata. Je'eji o bitu c'o me na mizhi ngue c'ua ra mama yo nte me na zöji. ¹⁰C'ü rguí jñetse na zö yo hermana, ngueje c'ü ra pjösteji cja yo nte. Ngue c'ü ni jyodü ra tsja yo ndixü yo sÿ Mizhocjimi. ¹¹'Ma jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo ndixü ra dyärãji na jo 'ma cjó c'o ra zopjüji, dya ra ndünrüji. ¹²Dya rí jëzigö yo ndixü ra xöptüji yo cjuarma, ni xo ra mandaji cja yo bëzo. C'ü ra tsjaji, ra dyärãji, dya pje ra ndünrüji. ¹³Na ngueje ot'ü o dyät'ã Mizhocjimi c'e bëzo c'ü mi ngue e Adán. Cjanu o dyät'ã c'e ndixü c'ü mi ngue e Eva. ¹⁴Y 'ma o tsja na s'o e Adán 'ñe e Eva c'ü dya dyätãvi Mizhocjimi, dya ngue e Adán c'ü o dyonpüji. C'ü o creo c'ü o mama e Satanás c'ü dya jo, ngueje e Eva. Ngue e Eva c'ü ot'ü o tsja na s'o. ¹⁵Nguec'ua yo ndixü, söji na ü 'ma mus'üji o t'i. Pero ra salvaji nu 'ma ra dyätpãji o jña e Jesucristo. Xo ni jyodü ra s'iyaji yo nín minteji, 'ñe ra tsjaji na jo y ra nguijñiji na jo o pjeñeji.

Cómo deben ser los obispos

3 Na cjuana ne jña'a nu: Na jo, 'ma cjó c'o ne ra tsja pastor cja yo cjuarma. Ngueje 'na bëpji c'ü na jo. ²Para ra tsja pastor 'na cjuarma, ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua

dya cjó sô pje ra xipji. Y nguextjo nu su ra dyojui, dya ra 'ñeje c'ü 'na lado. Ra nguijñi na jo o pjeñe. Y ra mimi na jo cja yo nte. C'ü ra tsja pastor, xo ni jyodü ra unü sjëtsi ra oxü c'o nan'ño menzumü. Xo ni jyodü ra jíchi na jo yo nte. ³Xo ni jyodü c'ü dya ra tí'i. Dya xo ra jyodü o chü. Dya xo ra jyodü ja rgá jñü na puncjü o merio. Y 'ma cjó pje ra xipji, ra mbë's'i paciencia, dya ra ndünrü. Dya cjó me ra zövi o jña. Dya xo ra ne'e o merio. ⁴Ni jyodü ra tsja c'e pastor ra zopjü na jo c'o ri cārā o ngumü. Ngue c'ua c'o o t'i ra respetaoji ra dyätäji. ⁵'Ma dya pārä 'na bëzo ra manda na jo c'o o t'i, ¿ja rgá sô ra mbörü yo o t'i Mizhocjimi? ⁶Dya sô ra tsja pastor 'na bëzo nu 'ma cja ni creo. 'Ma jiyö, 'na ra tsjapü na nojo. Nguec'ua Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda ra sufre ja c'o nzi va jñünpü ngüenda e Satanás c'ü dya jo, na ngue xo tsjapü na nojo c'ü. ⁷C'ü ra tsja pastor, xo ni jyodü ra mimi na jo, ngue c'ua yo nte yo dya ejme e Jesucristo ra mamaji: “Me na jonte nu”, ra 'ñeñeji. 'Ma jiyö, ra mamaji c'ü dya jo cja c'ü. Je ga cjanu ga ne e Satanás c'ü dya jo c'ü rá bëzhgö ín tseji cja yo nte.

Cómo deben ser los diáconos

⁸Je xo rga cjanu yo diácono. Ni jyodü ra mimiji na jo, ngue c'ua yo nte ra respetaoji. C'ü ra mamaji, ra mamaji c'ü na cjuana. Dya ra tí'i'ji. Dya xo ra jyodü ja rgá jñüji na puncjü o merio. ⁹Ya ch'acöji rá pāräji dya yo jña yo dya cjó mi pārä mi jinguä. C'ü ra tsja diácono ni jyodü ra sido ra creo yo jña yo. Pero

dya nguextjo ra creo; xo ni jyodü ra tsja c'o na jo. ¹⁰Ot'ü ra mama texe yo cjuarma cjo na jo ra tsja diácono c'e cjuarma o jiyö. Nuc'ua 'ma dya pje tö'tp'üji c'o na s'o, na jo ra tsja diácono 'ma c'ü. ¹¹Je xo rga cjatjonu c'o ndixü c'o ra tsja mböste. Ni jyodü ra mimiji na jo, ngue c'ua yo nte ra respetaoji. Ni jyodü dya ra xos'üji o bëchjine. Ra nguijñiji na jo o pjeñeji. Ra tsjaji na cjuana texe c'o cjaji. ¹²Yo diácono, nguextjo nu suji ra dyojui, dya ra 'ñejeji c'ü 'na lado. Ni jyodü ra zopjüji na jo c'o o t'iji, 'ñe cjó c'o xe bübü o ngumüji, ngue c'ua ra ngäräji na jo. ¹³Nu c'o ra tsja na jo diácono, me ra nädätjoji cja yo nte c'ü cjaji na jo. Nguec'ua ra sô na jo c'o diácono ra zopjüji yo nte, ra xipjiji ra 'ñejmeji e Jesucristo.

El secreto de nuestra religión

¹⁴Rí pëtsagö c'ü dya ra mezhe rá ëgö rá 'ñe nuc'ü. Pero nujyo, rí xi'tsc'ö cja ne carta yo. ¹⁵Na ngue 'na ra metse. Rí xi'ts'i yo, ngue c'ua rí pārägue ja rgá mimi yo o t'i Mizhocjimi. Yo o t'i, ngue o templo angueze, na ngue angueze bübü cja o mü'büji. Ni jyodü c'o o t'i Mizhocjimi ra zopjüji yo nte ra xipjiji c'o jña c'o na cjuana. Y ra sido ra tsjaji ja c'o nzi ga mama c'o jña c'o. ¹⁶C'o jña c'o na cjuana c'o rí creogöji, dya mi pāräji mi jinguä c'o. Y rí mangöji me na zö:

E Jesucristo ngue Mizhocjimi, pero o 'ñe jmus'ü nza czazgöji rí nteji.

O Espíritu Mizhocjimi o tsjapü o jñetse e Jesucristo c'ü ixi ngue o T'i Mizhocjimi.

C'o anxe, me co jñandaji e
 Jesucristo.
 C'o dya menzumü a Israel,
 sjipjiji ja ga cja e Jesucristo.
 Nguec'ua texe cja ne xoñijömü,
 ench'e o mü'büji c'ü.
 O s'ldiyi a jens'e e Jesucristo nu ja
 me na nojo c'ü, 'ñe me na zö.

Los que se apartarán de la fe

4 Mama o Espíritu Mizhocjimi ja
 rga cja c'o cjé 'ma ya ra nguins'i
 ne xoñijömü. Ra бүбү o xöpüte c'o
 ra 'ñünbү o mü'bү e Satanás c'ü dya
 jo 'ñe c'o demonio, me ra dyonpüji
 yo nte rgá xöpüji. Nguec'ua бүбү
 c'o ra creo c'o ri mama c'o xöpüte,
 ra jyéziji c'o jña c'o ya dyacöji
 Mizhocjimi. ²C'o xöpüte ra tsjapüji
 me rrä joji, pero ri bëchjine c'o ri
 mamaji. Me ri cjaji c'o na s'o, pero
 dya cja ri söji cjo na s'o c'o ri cjaji.
³C'o xöpüte ra xipjiji c'o nte c'ü dya
 ra sö ra chjüntüji. Y ra xipjiji c'ü
 бүбү o jñönü c'ü dya jo ra ziji. Maco
 yo jñönü, nguetsjé Mizhocjimi dacöji
 yo, nguec'ua nutsöji rí nteji rá unüji
 'na pöjö Mizhocjimi, cja rrü sigöji.
 Nutsöji rí ejmeji e Jesucristo y rí
 pärägöji dya c'ü na cjuana, xo sö rá
 siji c'o pje nde ma jñönü. ⁴Na ngueje
 na jo texe yo o dyät'a Mizhocjimi.
 Nguec'ua rá siji texe o jñönü. Pero
 ot'ü rá unüji 'na pöjö Mizhocjimi
 cja rrü siji. ⁵O mama Mizhocjimi
 na jo rá sigöji c'o pje nde ma jñönü.
 Nguec'ua 'ma rá unüji 'na pöjö, ra
 intsjimi 'ma Mizhocjimi c'e jñönü
 ngue c'ua ra jogü rá siji.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶Yo jña yo rí xi'tsc'ö, rí xipcje
 yo cjuarma. Xo 'ñetsc'e ni jyodü

rí xörü c'o jña c'o rí creoji, y rí
 tsjijñi c'o. O jí'tsc'eji c'o na jo; ni
 jyodü rí sidogue c'o. 'Ma rí tsjague
 a cjanu, na jo 'na mbëpjitsc'e cja e
 Jesucristo. ⁷Dya rí tsjapü ngüenda
 c'o jña c'o mama c'o na s'o ga
 xöpüte. C'o pezhe c'o, dya pjöxcöji
 rá ätäji Mizhocjimi, na ngueje dya
 ni muvi c'o. Nu'tsc'e rí xötpü rí
 dyätä Mizhocjimi. ⁸'Ma rá xötpü
 rá cjaji jercicio, rguí muvi para ín
 cuerpoji, pero ts'inguilëtjo. Pero
 'ma rá xötpü rá ätäji Mizhocjimi, me
 rguí muvi na puncjü 'ma. Na ngueje
 ya mama Mizhocjimi, 'ma cjó c'o
 ra dyätä angueze, ra tsja angueze
 ra mbös'üji va, y ra unüji c'ü rguí
 mimitjoji a jens'e. ⁹Na cjuana ne
 jña'a nu, y ni jyodü ra creo nza texe
 yo nte. ¹⁰C'ü rí ench'e ín mü'bügö,
 ngueje Mizhocjimi c'ü бүбүtjo 'ñe
 dacüji c'ü rgá бүбүtjoji. Rí ench'e
 ín mü'bү na ngueje ne angueze ra
 'ñeme libre yo nte texe cja c'o na s'o.
 C'o ra 'ñench'e o mü'bү e Jesucristo,
 Mizhocjimi ra salva c'o. Nguec'ua
 rí pëpcjö rgá zopjü yo nte hasta me
 potjo ín cuëgö, y rí sufregö c'o pje
 nde xitscöji.

¹¹Nujoyo jña'a yo, rí xipcjeji ra
 tsjaji yo, y rí xöpqueji yo. ¹²Bүбү
 c'o ya 'ñench'e o mü'bү e Jesucristo
 c'o cja'c'ü menu na ngueje cja ín
 t'igüe. Pero rí tsja 'na tjürü c'ü na
 jo, ngue c'ua xo ra tsja anguezeji. Rí
 ñague jña c'o na jo, y rí nzhodü na
 jo. Rí s'iya yo nte co texe in mü'bү.
 Rí 'ñejme na jo Mizhocjimi. Y dya
 rí tsjague c'o na s'o. 'Ma rí tsjague
 a cjanu yo na jo, dya cjo ra tsja'c'ü
 menu 'ma. ¹³Hasta 'ma cja rá ëgö
 va ja ín бүбү, rí pjötpügüe ngüenda
 rí xörügüe o jña Mizhocjimi, ra

dyäräji texeji. Rí zopjüji y rí xöpüji. ¹⁴C'o cjuarma o pätpäji Mizhocjimi va mamaji c'ü rí tsjague ne bëpji, y c'o tita cja c'o cjuarma o 'ñe'sc'eji o dyëji. Nguec'ua Mizhocjimi o dya'c'ü ja rgui tsjague ne bëpji. Nguec'ua rí xi'tsc'ö, dya rí jyëzi ne bëpji, sido rí tsjague.

¹⁵Nu yo rí xi'tsc'ö, rí tsjijñi yo y rí jyodü rí tsja, ngue c'ua texeji ra jñantc'aji c'ü xenda na jo gui tsja. ¹⁶Rí pjötpütsjë ngüenda ja rgui dyätque Mizhocjimi. Xo rí pjötpü ngüenda ja rgui xöpque c'o 'ñaja. 'Ma rí sido a cjanu, ra jogü in mü'bügue 'ñe c'o o mü'bü c'o ra dyä'tc'ägue.

Cómo portarse con los creyentes

5 'Ma pje c'o ra tsja yo cjuarma c'o ya tita, dya rí huënc'higue na zëzhi c'o. Rí zopjüji na jo nza cja 'ma ri ngueje nin tatague. Xo 'ñe yo sē'ë, rí zopjüji nza cja 'ma ri ngueje nin cjuarma. ²Yo nita, rí zopjüji na jo nza cja 'ma ri ngueje nin nana. Yo süngü, rí zopjüji nza cja 'ma ri ngueje nin cjü'ü; y dya rí tsjapügue na s'o yo.

³Yo ndixü yo ya ndü nu xïra, 'ma dya 'ñeje cjó ra mbös'ü, rí pjös'üji yo. ⁴Pero 'ma 'ñejeji o t'i'i, ni jyodü c'o o t'i ra mbös'üji c'ü. C'o t'i, 'ma mi ts'it'iji, o mbös'üji anguezeji, o tsja c'ü nu nanaji. Nguec'ua nudya ni jyodü anguezeji ra nzhopcüji ra mbös'üji c'ü. Je xo rga cjanu 'ma 'ñeje o bëche c'e ndixü, ra mbös'üji c'ü. 'Ma ra tsjaji a cjanu, ixi na cjuana respetaoji 'ma c'ü. Y ngue c'ü rguá mäjä Mizhocjimi. ⁵C'e ndixü c'ü dya cjó 'ñeje, junt'ü o mü'bü nguextjo Mizhocjimi

ra mbös'ü. Nguec'ua sido ötü Mizhocjimi zö xömü zö ndempa.

⁶Nu c'ü ya ndü nu xïra, nu 'ma me mäpä yo bübü cja ne xoñijömü, chjëntjui c'ü ya ndü, na ngue dya cja mäpä Mizhocjimi. ⁷Rí xipjigüe c'o cjuarma ra mbös'üji c'o ndixü c'o dya cjó 'ñeje. 'Ma ra tsjaji a cjanu, dya cjó sö cjó pje ra xipjiji 'ma. ⁸C'o ejme Mizhocjimi, ni jyodü ra mbös'üji c'o cārä o ngümü 'ñe c'o 'ñaja o dyoji. 'Ma cjó c'o dya pjös'ü c'o o dyoji, dya ejme na jo 'ma c'ü. Maco c'o dya ejme, pjös'üji c'o o dyoji.

⁹Yo ndixü yo ya ndü nu xïra, bübü c'o rí juajnügue ra tsjaji 'na bëpji cja yo cjuarma. Pero ngue 'ma ya ri ëdyi sesenta cjë'ë, 'ñe 'ma 'natjo nu xïra c'ü mi 'ñeje. ¹⁰Xo 'ñe 'ma o tsja na jo nguec'ua ga mama yo nte: “Nujnu, na jo va mbös'ü yo nte'e. O s'ïya c'o o t'i, y o unü sjëtsi ro oxü c'o nan'ño menzumü, y o mbe'chp'e o ngua c'o o t'i Mizhocjimi, y o mbös'ü na puncjü c'o mi sufre na puncjü. O mbös'ü 'ma cjó pje mi jyodü”, eñe yo nte. 'Ma ga cjanu, na jo ra tsja 'na bëpji cja Mizhocjimi 'ma.

¹¹Yo ndixü yo ya ndü nu xïra c'o cja xe xunt'i, dya rí juajnügue ra tsjaji 'na bëpji. Na ngueje 'ma xenda ra neji o bëzo que na ngueje e Cristo, ra ne ra chjüntüji na yeje 'ma. ¹²Na s'o a cjanu, na ngueje dya mbëpji e Jesucristo ja c'o nzi va mamaji. ¹³Xo 'ñe ra xötpüji rrü mañaji, ra nzhöt'ütjoji cja ngümü. Dya nguextjo nu; xo ra mamaji jña c'o dya pje ni muvi. Xo ra zo'p'üji c'o o bëpji c'o 'ñaja. Y me ri ña ri ñaji c'o dya ni jyodü ra ñaji.

¹⁴Nguec'ua yo ndixū yo ya ndū nu xīra c'o cja xe xunt'i, rí negō c'ū ra chjüntūji na yeje, ra mus'ūji o t'i'i. Y ra zopjūji na jo c'o cārā o ngumū ngue c'ua ra ngārāji na jo. Nguec'ua dya ra sō pje ra xitscōji c'o nugūji na ü. ¹⁵Bübü ndixū c'o ya ndū nu xīra c'o ya xōgū cja o 'ñīji Mizhocjimi. Ya möji c'ū dya jo.

¹⁶Ma ra ndū c'ū nu xīra 'na o dyoji 'na cjuarma, ni jyodü c'e cjuarma ra mbös'ü c'e ndixū. C'e cjuarma, dya ra nde'be texe yo cjuarma ra mbös'ūji c'e ndixū. Pero 'ma bübü 'na ndixū c'ū dya cjó 'ñeje cjó ra mbös'ü, ni jyodü texe yo cjuarma ra mbös'ūji c'ū.

¹⁷C'o tita c'o na jo ga manda cja yo cjuarma, 'ma pëpjiji na zëzhi ga zopjūji yo nte 'ñe ga xöpūji, ni jyodü rí pjös'ūji na jo o merio. ¹⁸Na ngueje t'opjü a cjava cja o jña Mizhocjimi: "Ma ra yödü o ndëxü c'o in nzhünūji, dya pje rí jñu'tp'ūji a ne'e c'o; jyëziji ra ñönūji." Xo t'opjü a cjava: "Na mbëpji pë's'i derecho ra mbös'ūji o merio."

¹⁹Ma cjó c'o ra 'ñe xi'tsc'e c'ū o tsja na s'o 'naja c'o tita, dya xtí creogue. Nu 'ma bübü yeje o jñi'i c'o o ndäcä vi tsja na s'o, rí creogue 'ma. ²⁰Ma cjó c'o sido cja na s'o, rí huënh'i 'ma cārāji texeji. Nguec'ua ra zū'ü c'o 'ñaja cjuarma. ²¹Pätcö ín mü'büvi Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe c'o o anxe c'o o juajnü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí pjötpügue ngüenda ixtí tsjapü na jo t'önü ante c'ū rí huënh'i 'na cjuarma. Y dya cjó rí unügue favor. ²²Dya ts'i rguí juajnü c'o tita c'o ra manda cja yo cjuarma; ot'ü rí ñu'u cjo bübü na jo. Na ngueje 'ma rí

juajnügue 'na tita c'ū cja na s'o, xo in pë's'i in s'ocügue. Nu'tsc'e xo ni jyodü rí tsjague c'o na jo.

²³Dya rí sitjogue ndeje. Xo rí si'i ts'inguilëjë vino como 'ñechjë, xa'ma ra ndis'i in pjeme c'ū ndajmetjo ga ü'ü.

²⁴Bübü o nte c'o ixtí pārāji c'ū na s'o cjaji. Bübü c'o dya rá pārāji o nzhübü hasta 'ma cja rá fijaji na jo ja ga nzhodūji. ²⁵Xo bübü o nte c'o ixi jñetsetjo c'ū cjaji na jo. O 'ma dya jñetse, dya ra mezhe ra 'mārā.

6 Bübüts'ejji o cjuarma c'o pëpji cja o lamu c'o dya ejme Mizhocjimi. Zö me cja'pūji ra pëpjiji o bëpji c'o na jyü, pero ni jyodü ra respetaoji c'o nu lamuji. 'Ma jiyö, ra mama yo nte: "Dya jo Mizhocjimi 'ñe yo o jña", ra 'ñeñeji. ²Bübüts'ejji c'o pëpji cja o lamu c'o ejme Mizhocjimi. C'e cjuarma c'ü mbëpji, zö cjuarmavi dya c'ü nu lamu, pero dya ra jogü ra tsjapü c'ü dya ni muvi c'ü nu lamu. C'ü ra tsja, xenda ra mbëpi na jo'o, na ngueje cjuarma c'e lamu c'ü pëpi, nguec'ua ga tsja c'e mbëpji s'iya c'ü nu lamu. Nujyo rí xöpügue yo, y rí xipjiji ra tsjaji yo.

La religión y el contentamiento

³C'o o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, me na jo c'o. Na ngueje jítscōji ja rga ätäji Mizhocjimi. Pero bübü c'o nan'ño ga nguiñi 'ñe nan'ño ga xöpü. ⁴Cjapūji na nojo, pero dya pārāji ja ga cja. Y s'odü o pjeñeji, nguec'ua me cjaji o t'önü 'ñe me söji o jña. Nguec'ua ne ra huinste rgá xöpüteji, y cjaji o chü, y sadūji c'ü nu mixöpüteji, y me ne ra mbëzhiji c'ü pjëzhi c'o 'ñaja. ⁵Me söji o jña'a na ngueje ya s'odü

o pjeñeji, dya pãrãji c'ü na cjuana. Cjijñiji 'ma ra ma't'üji Mizhocjimi, ra jñüji 'ma na puncjü o merio. Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o ga cjanu ga tsja. ⁶Nu 'ma rá quejmetjoji conforme co nu yo rí pè's'iji, 'ñe 'ma rá sũji Mizhocjimi, nu'ma, ngue 'ma rá tõi na puncjü que o merio. ⁷Dya pje ró jünji 'ma o jmuxcüji cja ne xoñijõmü. Y na cjuana c'ü dya xo sò pje rá jünüji 'ma rá tügõji. ⁸Nguec'ua 'ma rí pè's'iji pje rá si'iji 'ñe pje rá je'eji, rá mäjãji, dya pje rá mbeñeji. ⁹Nu c'o ne ra mbès'i na puncjü o merio, cjijñiji o mü'bü pje c'o nde ra tsjaji, maco na s'o c'o, dya ni jyodü ra tsjaji. Nguec'ua ga bëzhiji o aljmaji y ra möji a ma a linfiernu. ¹⁰Ma cjó c'o me ne ra jñü na puncjü o merio, ra mbürü ra tsja c'o nde na s'o, ngue c'ua ra jñü. Bübü c'o me ne o merio, nguec'ua ts'è ts'è va xõgüji cja e Jesucristo. Nguec'ua dya cja creoji dya c'ü. Nguec'ua me sufre ga ndumü o mü'büji.

La buena lucha de la fe

¹¹Nu'tsc'e o juan'c'e Mizhocjimi rí pëpque, nguec'ua rí xi'tsc'ö rí xõgue texe cja yo na s'o. Sido rí tsja na jo. Y rí sügue Mizhocjimi. Y sido rí 'ñejme e Jesucristo. Y rí s'iya yo nte. Zõ pje ri sufregue, pero dya rí jyëzgue Mizhocjimi. Y dya rí tsjapü na nots'ü. ¹²O 'ñünn'ü in mü'bügue Mizhocjimi nguec'ua i mangue c'o jña c'o me na jo; i mangue e Jesucristo ngue in Jmugue, o dyärã na puncjü o nte. Nguec'ua rí xi'tsc'ö, zõ bübü c'ü c'axc'ü, pero rí sido rí creo e Jesucristo, ngue c'ua siempre

rí bübütjogue co Mizhocjimi.

¹³Jantc'ague Mizhocjimi c'ü dacõji c'ü rgá bübütjoji. Xo jantc'ague e Jesucristo. 'Ma o tsja e Poncio Pilato o tsjapü t'önü e Jesucristo c'ü pje mi pjëzhi, dya zü e Jesús, o mama na jo. ¹⁴Nguec'ua texe yo rí xi'tsc'ö, xo rí tsjague y dya rí sü rguí xõpügue yo. Ngue c'ua dya ra s'odü in mü'bü, y ngue c'ua dya ra sò cjó pje ra xi'ts'i. Rí tsjague a cjanu hasta 'ma cja ra ëjë e Jesucristo c'ín Jmuji. ¹⁵Ngue Mizhocjimi ra tsjapü ra jñetse a cjanu e Jesucristo 'ma ra zädã c'e pa c'ü o mama. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi; ojtjo xe 'naja c'ü ri nza cja angueze me na zëzhi, 'ñe me na jo. Me na nojo Mizhocjimi; manda texe cja yo rey 'ñe cja yo gobierno. ¹⁶Angueze ixi bübü, y je ni 'ñeje nu, c'ü rgá bübügõji. Bübü cja jya's'ü c'ua ja dya cjó sò cjó ra chëzhi. Dya cjó jñanda Mizhocjimi ne ri 'na nte'e; dya cjó xo sò cjó ra jñanda. Me na jo angueze, y dya nunca ra nguarü c'ü ra manda. Nguec'ua ni jyodü rá sügõji c'ü. Je rga cjanu, amén.

¹⁷Nu c'o rico cja ne xoñijõmü, rí xipcjeji c'ü dya ra confiaoji o merio. Na ngue 'na ndajme jünji, 'na ndajme ojtjo. C'ü ra confiaoji, ngue Mizhocjimi c'ü dacõji texe c'o ni jyodüzüji ngue c'ua rá mäjã rga mimiji. ¹⁸Nguec'ua rí xipcje c'o rico ra mbös'üji c'o pje ni jyodü. 'Ma ra tsjaji ga cjanu, ix na cjuana ri rico 'ma anguezeji a jmi Mizhocjimi. Xipcjeji 'ma cjó pje ni jyodü, ra unüji, dya ra mamaji "jüyö."

¹⁹Nu'ma, ix na cjuana ri ricoji 'ma a jmi Mizhocjimi, y dya ra zü'üji

c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. Na ngueje ra bübüttöji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

Encargo final a Timoteo

²⁰Nu'tsc'e Timoteo, Mizhocjimi o dya'c'e in pārâgue yo jña yo na cjuana. Nguec'ua rí tsjague yo, 'ñe

rí xipji yo nte xo ra tsjaji yo. Bübü c'o me cjapü pārā pero dya cjuana. Anguezeji me sóji o jña c'o dya pje ni muvi. Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o xöpü ga cjanu. ²¹Na ngue c'o xöpü ga cjanu, bübü c'o ya xögü, dya cja ejmeji e Jesucristo.

Mizhocjimi ra mböxc'ü. Amén.